

Temat: Metody naturalnego procesu suszenia. Sztaplowanie tarcicy.

I. Czynniki suszenia i ich wpływ na proces suszenia.

Suszenie naturalne, nazywane również suszeniem na wolnym powietrzu lub sezonowaniem, określa suszenie drewna przy wykorzystaniu otaczającego powietrza o nie zmienionych parametrach.

Suszenie naturalne charakteryzują poniższe cechy:

- brak możliwości osiągnięcia dowolnego poziomu wilgotności końcowej drewna; wilgotność ta ustala się na poziomie zależnym od stanu powietrza atmosferycznego,**
- sezonowość związana ze zróżnicowaniem warunków klimatycznych w różnych porach roku,**
- długotrwałość wynikająca z faktu wykorzystywania powietrza o naturalnych, nie podwyższonych własnościach suszących,**
- niebezpieczeństwo spękania drewna i opanowania go przez grzyby przy nadmiernym przedłużaniu sezonowania lub niewłaściwym ułożeniu tarcicy.**

Zalety naturalnego suszenia:

suszenia już w trakcie składowania tarcicy wynikającego z organizacji procesu technologicznego, mniejsze niebezpieczeństwo spękań wielkowymiarowych sortymentów, niskie koszty.

Przy sezonowaniu na wolnym powietrzu najważniejszy jest właściwy obieg powietrza.

Zależny jest on od dwóch grup czynników:

- dotyczących składowiska: kształt składowiska z uwzględnieniem rzeźby terenu, kierunek panujących wiatrów i nasłonecznienie, system podziału składowiska na kwatery, rozlokowanie sztapli na poszczególnych kwaterach,**
- dotyczących konstrukcji sztapla: wysokość umieszczenia suszonego materiału nad powierzchnią podłoża, gęstość rozmieszczenia materiału w stosie, wpływ konstrukcji dachu oraz jego ustawienia w stosunku do kierunku panujących wiatrów, rodzaj obiektów suszarniczych (zamknięte, otwarte). Oprócz obiegu powietrza przy suszenia naturalnym istotne są również temperatura i wilgotność powietrza, które w zależności od pory roku jak również w trakcie doby ulegają znacznym wahaniom, co ma ujemny wpływ na długość i przebieg suszenia.**

Przy konwekcyjnej metodzie przenoszenia ciepła czynnikami suszenia są: temperatura powietrza, jego wilgotność względna i ruch powietrza obiegającego suszone drewno.

Przy suszeniu na wolnym powietrzu na otwartych składach mamy niewielki wpływ na wymienione wyżej czynniki. Przez stosowanie prawidłowego sposobu sztaplowania, legarowania i dachowania sztapli oraz

wyboru kierunku ich ustawienia można do pewnego stopnia wpływać na prędkość i kierunek ruchu powietrza.

II. Przyrządy pomiarowe stosowane w procesie suszenia

W procesie suszenia materiałów tartych stosuje się następujące przyrządy pomiarowe:

- do pomiaru temperatury: termometry szklane i manometryczne oraz pirometry elektryczne lub termografy,

Rys. Manometr.

Rys. pirometr elektryczny.

Rys. Termograf - przyrząd mierzący temperaturę i rejestrujący jej przebieg w funkcji czasu.

- do pomiaru wilgotności względnej powietrza: psychrometry,

Rys. psychometr.

- do pomiaru wilgotności drewna: wagi oraz suszarki próbek drewna, wilgotnościomierze elektryczne (oporowy),

Rys. wilgotnościomierz elektryczny.

- do pomiaru czasu – zegar,
- do badania obiegu powietrza: anemometry skrzydełkowe, talerzowe lub dyferencjalne, termoanemometry, aparaty dymowe.

Rys. Anemometr skrzydełkowy.

Rys. Termoneometr. Rodzaj przyrządu pomiarowego, który służy do pomiaru prędkości przepływu powietrza. Nagrzewany prądem czujnik jest chłodzony określonym strumieniem powietrza, co powoduje zmianę proporcji natężenia prądu oraz oporności włókna.

III. Układanie materiałów tartych

W przypadku magazynowania i suszenia naturalnego tartych materiałów drzewnych skład tarcicy nie może być zlokalizowany na gruntach podmokłych i gliniastych, powinien być umiejscowiony na otwartej powierzchni, aby powietrze miało swobodny dostęp i przepływ przez stosy drewna, tzw. Sztaple.

Skład tarcicy dzieli się na kwatery. Szerokość kwatery, wyznaczona odległością między osiami podłużnych dróg transportu wewnątrzzakładowego, wynosi:

- przy sztaplowaniu ręcznym 12-13 m,
- przy sztaplowaniu za pomocą sztaplarek 13-14 m,

- przy stosowaniu wózków widłowych bocznego podnoszenia 6-11 m, zależnie od wymiarów i konstrukcji wózków,
- przy używaniu widłowych wózków przedniego podnoszenia około 7 m.

Długości kwater, wyznaczone przez odległość między osiami poprzecznych dróg transportu wewnętrznego, zamykają się w granicach 45-55 m. Pozwala to na umieszczenie na długości kwatery 4 lub 5 sztapli. Na każdej z kwater można ustawić po dwa sztaple na szerokości i cztery lub pięć sztapli na długości, czyli na jednej kwaterze można rozmieścić 8 lub 10 stosów, przy zachowaniu między nimi:

- odstępów wzdłużnych (między bokami sztapli) ok. 2 m,
- odstępów poprzecznych (między czołami sztapli) ok. 2,5 m.

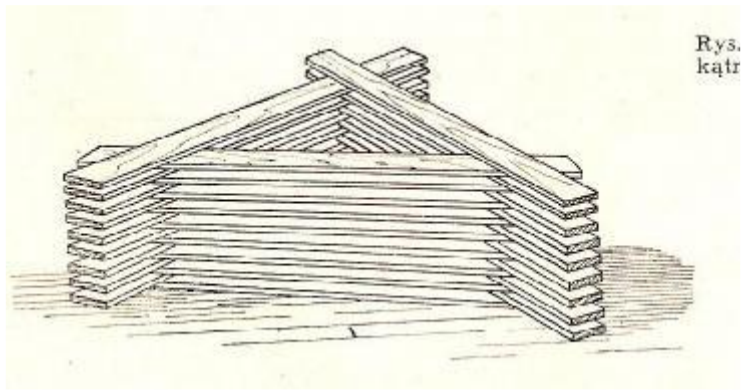
Wykorzystanie poszczególnych części składowiska powinno sprzyjać właściwemu wysychaniu zróżnicowanego materiału. Należy uwzględnić, że:

- najłagodniejsze warunki wysychania trzeba zapewnić dla drewna najbardziej wrażliwego, tzn. bukowego, jesionowego oraz wiązowego; pozostałe gatunki drewna liściastego znoszą nieco ostrzejsze warunki wysychania; najbardziej odporne na warunki suszenia jest drewno świerkowe, jodłowe i modrzewiowe; najodporniejsze i znoszące najintensywniejszy sposób suszenia jest drewno sosnowe,
- od strony nawietrznej należy układać na składowisku drewno sosnowe, świerkowe, jodłowe i modrzewiowe, następnie zaś liściaste z wyjątkiem bukowego, jesionowego i wiązowego, które należy układać w środkowej części składowiska,
- najbardziej nasłoneczniona część składowiska kwalifikuje się do suszenia cenniejszego drewna, z tym jednak, że należy je zabezpieczyć przed powstawaniem pęknięć słonecznych,
- metody dotyczące składowania drewna poszczególnych gatunków powinny być modyfikowane w zależności od wymiarów sortymentów, tj. najcieńsze układa się od strony nawietrznej, grubsze od strony zawietrznej, a najgrubsze na środku składowiska, oraz od jakości, tj. sortymenty najwyższych klas jakości powinny być składowane w środkowej części składowiska, gdzie panują najłagodniejsze warunki wysychania.

Zagospodarowanie poszczególnych kwater polega na ustawieniu stosów tarcicy.

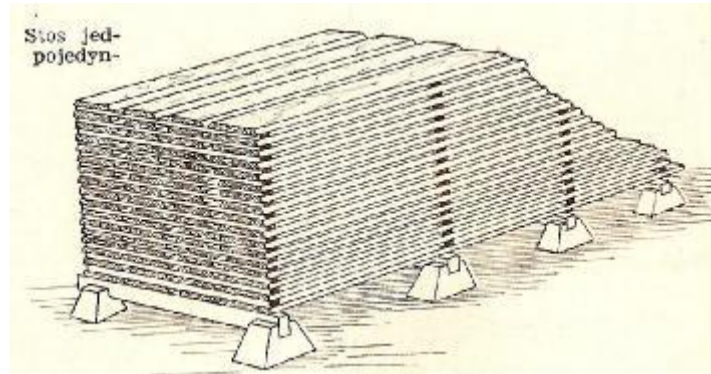
Rozróżnia się następujące rodzaje stosów:

- **trójkątne do krótkotrwałego przechowywania tarcicy,**
- **stałe jednoczołowe i dwuczołowe pojedyncze o jednej długości układania tarcicy,**
- **stałe o podwójnej długości układania tarcicy: dwuczołowe niepełne, pełne i bliźniacze.**

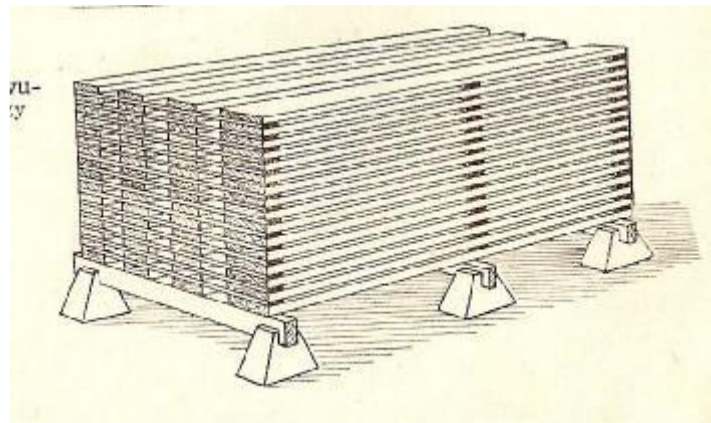

Rys.
kątr

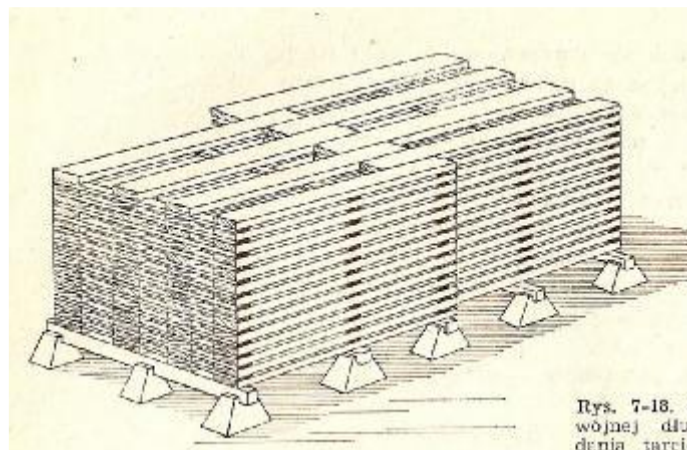
Rys. 1. Stos trójkątny.

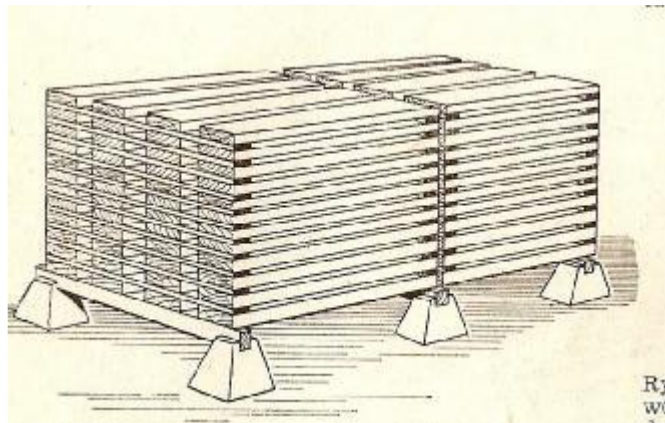
Rys. 2. Stos jednoczołowy pojedynczy.

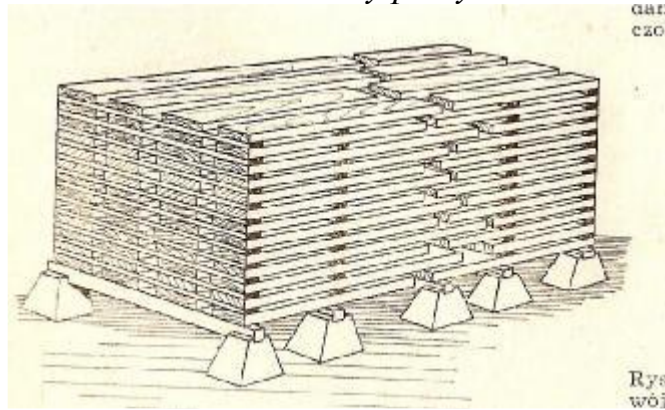
Rys. 3. Stos dwuczolowy pojedynczy.

Rys. 4. Stos o podwójnej długości układania tarcicy dwuczolowy niepełny

Rys. 5. Stos o podwójnej długości układania tarcicy dwuczolowy pełny

Rys. 6. Stos o podwójnej długości układania tarcicy. Bliźniaczy

Pomiędzy warstwy tarcicy wkłada się listwy (przekładki), co umożliwia przepływ powietrza. Grubsze przekładki powodują lepsze wietrzenie, a co za tym idzie szybsze suszenie. W zależności od grubości desek stosuje się listwy przekładkowe o grubości 20 do 40 mm. Zbyt szerokie przekładki utrudniają suszenia, zbyt wąskie – pozostawiają odciski ślady. W praktyce najkorzystniejsze okazały się przekładki o przekroju kwadratowym.

Szczególną uwagę należy zwrócić na to, aby przekładki sztaplowe były wykonane ze zdrowego, nie zasiniałego i suchego drewna drzew iglastych i o jednakowej grubości. Należy je układać:

- prostopadle do długości suszonych materiałów, tzn. do boków sztapli,
- dokładnie w pionowych kolumnach jedna nad drugą, co zapobiega zwisom i paczeniu się materiałów,
- w jednakowych odstępach,
- pierwsze przekładki od czół sztapli równo z czołami suszonych materiałów.